

N. mod Sverige (appl. 23505/09 EMD dom afsagt den 20. juli 2010, endelig den 20. oktober 2010) (link)

Sagsfremstilling

Den afghanske statsborger N. indrejste sammen med sin ægtefælle i Sverige, hvor de den 16. august 2004 indgav ansøgning om asyl. Klageren henviste som asylmotiv dels til ægtefællens politiske aktiviteter, dels til at hun havde undervist kvinder i Afghanistan. De svenske myndigheder meddelte i marts 2005 klageren afslag på asyl. I forbindelse med påklagen af afgørelsen henviste klageren som asylmotiv yderligere til, at hun risikerede forfølgelse i hjemlandet som følge af, at hun havde brudt med afghanske traditioner ved at lade sig separere fra ægtefællen i juni 2005, at hun ikke ville kunne opnå skilsmisse i Afghanistan og ved en skilsmisse i Sverige ville bringe skam over både sin egen og ægtefællens familier, samt at hendes egen familie derfor havde frastødt hende, mens hun risikerede represalier fra ægtefællens familie, samt at straffen for utroskab i Afghanistan var stening. Afslaget blev stadfæstet i marts 2007. For så vidt angik klagerens personlige forhold, henviste appelininstansen til, at det ikke var sandsynliggjort, at klageren var i en konkret og individuel risiko for forfølgelse som følge af at have brudt med afghanske traditioner, at klageren havde oplyst, at hun ikke havde et udenomsægteskabeligt forhold, hvorfor der ikke var risiko for, at hun skulle blive dømt til døden for utroskab, samt at det ikke var sandsynliggjort, at klagerens familie havde frastødt hende, og at hun således havde et socialt netværk. I oktober 2008 søgte klageren om genoptagelse af sin asylsag og anførte til støtte herfor, at situationen i Kabul var blevet væsentligt forværret, siden hun blev meddelt afslag på asyl, samt at hun nu havde en velbegrundet frygt for forfølgelse ved en tilbagevenden til Afghanistan, idet hun havde indledt et forhold til en svensk mand. Hun ville derfor risikere dødsstraf som følge af utroskab. I oktober 2008 blev hun meddelt afslag på en anmodning om genoptagelse med den begrundelse, at hun ikke havde fremlagt væsentlige nye oplysninger. Den 28. april 2009 indbragte klageren sagen for Menneskerettighedsdomstolen. Klageren anførte overfor Domstolen, at hun allerede før udrejsen af Afghanistan informerede sin familie om ægteskabelige problemer, at hun i oktober 2005 havde ringet hjem og sagt, at hun havde ladet sig separere fra ægtefællen, samt at familien havde opfordret hende til at gå tilbage til ægtefællen, idet hun havde bragt skam over familien, og at familien ellers ikke ville have noget med hende at gøre. Klageren fremlagde videre et brev fra en svensk mand, som bekræftede, at han var i et forhold med klageren, samt at de havde levet sammen på hans adresse siden april 2009. De svenske myndigheder oplyste, at klageren fortsat havde sin registrerede adresse på sin oprindelige bopæl i Sverige. Påstanden Klageren gjorde overfor Domstolen gældende, at en udsendelse af hende til Afghanistan ville udgøre en krænkelse af artikel 3. Klageren gjorde gældende, at hun risikerede umenneskelig og nedværdigende behandling i Afghanistan, idet hun havde forladt sin ægtefælle og havde indledt et forhold med en anden mand, og at hendes familie havde slået hånden af hende, hvorfor hun var uden socialt netværk og uden en mandlig beskytter. Klageren påberåbte sig videre den dårlige sikkerhedsmæssige situation og de svære humanitære forhold for kvinder i Afghanistan (præmis 47). Klageren gjorde videre gældende, at hendes egen og ægtefællens familie i Kabul var bekendt med hendes anmodning om skilsmisse, idet ægtefællen var blevet kontaktet i juli 2008 af Distriktsretten og i den forbindelse oplyste, at han ikke kunne give samtykke til en skilsmisse. Endelig henviste klageren til, at hun ikke kunne opnå skilsmisse i Afghanistan, idet hun ikke kunne frembringe det nødvendige antal vidner (præmis 49-50). Menneskerettighedsdomstolens bemærkninger Domstolen gav klageren medhold i sin klage. Domstolen bemærkede indledningsvist, at den var opmærksom på rapporterne om alvorlige menneskerettighedskrænkelser i Afghanistan, men at den ikke fandt, at de var af en sådan karakter, at de i sig selv viste, at det ville være en krænkelse af Konventionen, hvis klageren skulle vende

tilbage til hjemlandet (præmis 52). Domstolen henviste til, at det ofte, henset til den særlige situation som asylansøgere befinder sig i, er nødvendigt at lade tvivlen komme ansøgerne til gode ved vurderingen af troværdigheden af deres forklaringer og dokumenter fremlagt til støtte herfor. I den forbindelse henviste Domstolen videre til, at asylansøgeren, såfremt der er væsentlige grunde til at betvivle en asylansøgers forklaring, må give en tilfredsstillende forklaring på de påståede divergenser, jf. herved *Collins v. Sweden* (appl. 23944/05) og *Matsiukhina and Matsiukhin v. Sweden* (appl. 31260/04). Domstolen bemærkede, at en asylansøger i princippet skal fremlægge de beviser, der godtgør, at ansøgeren vil være i reel risiko for at blive udsat for behandling i strid med EMRK art. 3. Domstolen henviste i den forbindelse til *N. v. Finland* (appl. 38885/02) og *N.A. v. The United Kingdom* (appl. 25904/07) (præmis 53). Domstolen bemærkede, at kvinder er i en særlig risiko for mishandling i Afghanistan, hvis de anses for ikke at opfylde de kønsroller, som pålægges dem af samfundet, traditionen og retssystemet (præmis 55). Klageren havde boet i Sverige siden 2004, hvorfor hun allerede af den grund ved en tilbagevenden kunne blive anset for ikke at tilpasse sig de kønsroller, som måtte forventes af hende ifølge det afghanske samfund, tradition og retssystem. Domstolen lagde vægt på, at klageren i 2008 i Sverige forgæves havde forsøgt at lade sig skille fra sin ægtefælle, og at hun havde udtrykt en klar intention om ikke at fortsætte ægteskabet. Domstolen bemærkede, at ønsket om skilsmisse kunne være begrundet i, at klageren havde fået afslag på asyl på grundlag af sit oprindelige asylmotiv, hvorfor det måtte kræves, at klageren kunne påvise, at intentionen om skilsmisse var reel og ægte. Domstolen fandt i den forbindelse, at der var visse lighedspunkter mellem klagerens sag og sager, hvor en asylansøger i modtagerlandet konverterer fra islam til kristendommen, jf. blandt andet *Reza Mohammadi v. The Netherlands* (appl. 5140/06) og *Razaghi v. Sweden* (appl. 64599/01). Domstolen fandt, at klageren i den foreliggende sag havde påvist en reel og ægte intention om ikke at leve sammen med sin ægtefælle (præmis 56). Domstolen bemærkede videre, at klageren fortsat formelt var gift med sin ægtefælle, som var imod hendes ønske om skilsmisse, hvorfor en udsendelse til Afghanistan kunne føre til, at hun blev tvunget til at opretholde samlivet med sin ægtefælle. Domstolen henlede i den forbindelse opmærksomheden på, at en vedtaget, men endnu ikke implementeret afghansk lov, pålægger kvinder at opfylde deres ægtefælles seksuelle ønsker og tilladelse til at forlade hjemmet, samt at op til 80 % af afghanske kvinder ifølge baggrundsoplysningerne er udsat for hustruvold, og at myndighederne finder vold mod kvinder legitimt. Uagtet, at der ikke var omstændigheder i den foreliggende sag, som understøttede, at ægtefællen ville udsætte klageren for en sådan behandling, fandt Domstolen ikke, at der kunne ses bort fra den generelle risiko herfor, jf. statistikker og internationale rapporter (præmis 57-58). Hvad angik den af klageren påberåbte risiko for at blive idømt dødsstraf som følge af et udenomsægteskabeligt forhold, bemærkede Domstolen, at klageren ikke havde fremlagt relevante og detaljerede oplysninger herom til de svenske myndigheder eller havde forklaret, hvorfor hun ikke havde fremlagt sådan information. Såfremt klagerens ægtefælle imidlertid opfattede klagerens anmodning om skilsmisse eller andre tiltag som tegn på et udenomsægteskabeligt forhold, bemærkede Domstolen, at det fremgik af US State Department Human Rights Report on Afghanistan fra 2008, at utroskab er en forbrydelse i den afghanske straffelov, og ydermere at lokale embedsmænd fra tid til anden på opfordring af familiemedlemmer fængsler kvinder anklaget for blandt andet utroskab. Domstolen bemærkede videre, at det fremgår af en IRIN News artikel fra 2008, at seksuelt samvær udenfor ægteskab anses for en alvorlig forbrydelse, og at lovovertrædere risikerer dødsstraf og/eller lange fængselsstraffe (præmis 59). Domstolen bemærkede videre, at det, såfremt det måtte lykkes klageren at leve adskilt fra sin ægtefælle i Afghanistan, fremgår af UNHCRs Eligibility Guidelines fra 2009, at uledsagede kvinder eller kvinder uden en mandlig formynder, herunder fraskilte kvinder, fortsat møder begrænsninger i forhold til at føre et normalt socialt liv. Social afvisning og diskrimination er fortsat normen, og kvinderne mangler generelt midler til at overleve, henset til de sociale restriktioner for kvinder, der

bor alene, herunder manglende bevægelsesfrihed Domstolen fandt, at der ikke, selvom der var divergenser i klagerens forklaring om tidspunktet for hendes seneste kontakt med sin familie, var fremlagt oplysninger, der bestyrkede, at der skulle stilles spørgsmålstegn ved sandfærdigheden af klagerens forklaring om, at hun ikke havde haft kontakt med sin familie i næsten fem år, hvilket bestyrkede klagerens påstand om, at hun ikke havde et socialt netværk eller tilstrækkelig beskyttelse i Afghanistan (præmis 60-61). På den baggrund fandt Domstolen, at der var vægtige grunde til at antage, at klageren ved en udsendelse til Afghanistan ville stå over for forskellige kumulative risici for repressalier som omfattet af EMRK artikel 3 fra sin ægtefælle, dennes familie, hendes egen familie og fra det afghanske samfunds side (præmis 62). S.H. mod UK (appl. 19956/06 EMD dom afsagt den 15. juni 2010, endelig den 15. september 2010) ([link](#))Sagsfremstilling: Klageren S.H., som oplyste at være etnisk nepaleser fra Bhutan, indrejste i december 2002 i UK, hvor han i 2003 indgav ansøgning om asyl. Klageren anførte til støtte for sin ansøgning om asyl, at han i januar 2001 efter et års ansættelse i Bank of Bhutan blev bedt om at fremskaffe et sikkerhedscertifikat, som han forgæves søgte om hos de bhutanske myndigheder. I februar 2002 blev han erklæret som værende ikke-bhutansk statsborger og beordret til at udrejse straks. I maj 2002 blev klageren afskediget på grund af det manglende certifikat. Han blev herefter uden grund tilbageholdt i perioden fra august 2002 til november 2002 og udsat for overgreb. Han fik ved løsladelsen stillet et ultimatum, hvorefter han skulle forlade Bhutan inden 48 timer, og udrejste herefter via Indien til UK, hvor hans søster og svoger havde opnået asyl. Hans svoger havde været menneskerettighedsaktivist i Bhutan og havde kritiseret regeringen i to interviews med BBC. I juni 2003 blev klageren meddelt afslag på asyl, idet myndighederne ikke fandt at kunne lægge til grund, at han var etnisk nepaleser, eller at han havde været ansat i Bank of Bhutan i to år uden et sikkerhedscertifikat. Myndighederne bemærkede, at klagerens oplysninger om arbitrær tilbageholdelse og mishandling var uunderbyggede, og at klageren var udrejst legalt. I februar 2004 blev klageren meddelt afslag på asyl i anden instans. Klageinstansen lagde til grund, at han var etnisk nepaleser, men fandt ikke, at dette forhold i sig selv var tilstrækkeligt til at godtgøre forfølgelse. Klageinstansen kunne ikke lægge til grund, at klageren havde været udsat for de problemer, som han påstod, og bemærkede særligt, at klageren i forbindelse med sin visumansøgning havde oplyst, at han arbejdede for Landbrugsministeriet og ikke Bank of Bhutan, at hans bankbog viste, at der var indgået løn fra hans arbejdsgiver frem til november 2002 i modstrid med klagerens oplysninger om, at han havde været tilbageholdt fra august til november 2002, samt at det ikke kunne lægges til grund, at klageren var statsløs, idet han havde gyldigt bhutansk pas, og der ikke var fremlagt beviser, der kunne tyde på, at han var erklæret ikke-statsborger. Klageren appellerede afgørelsen til en højere instans, som afviste klagen. I februar 2006 og i april 2006 fik myndighederne i UK udstedt midlertidig rejselegitimation til klageren på den bhutanske ambassade med henblik på udsendelse til Bhutan. I maj 2006 udtalte Amnesty International sig i sagen og anførte, at Amnesty International ikke kendte til fortilfælde, hvor et sådant rejsedokument var blevet udstedt, at myndighedernes anmodning om rejselegitimation til klageren havde eksponeret denne overfor de bhutanske myndigheder, samt at klagerens sikkerhed som følge heraf var i fare, hvis han blev udsendt til Bhutan. Klagerens anmodninger om genoptagelse blev afslået. Den 23. maj 2006 indbragte klageren sagen for Menneskerettighedsdomstolen, hvorefter udsendelsesbestræbelserne blev udsat. I august besluttede Domstolen at anvende regel 39 i Domstolens procesreglement om foreløbige foranstaltninger, hvorefter en udsendelse skulle afvente sagens behandling ved Domstolen. Over for Domstolen påberåbte klageren sig udelukkende de faktiske omstændigheder, der ikke var uenighed om, nemlig at han var etnisk nepaleser fra det sydlige Bhutan, og at han stod til at skulle tvangsudsendes til Bhutan, idet han havde fået afslag på asyl.

Påstanden:

Klageren gjorde overfor Domstolen gældende, at han ved en udsendelse til Bhutan ville risikere overgreb i strid med EMRK artikel 3.

Menneskerettighedsdomstolens bemærkninger:

Domstolen gav klageren medhold i sin klage. Domstolen henviste indledningsvist til de generelle principper, der er gældende i udsendelsessager, hvilke er fastlagt i Domstolens praksis og opsummeret i *N.A. v. the United Kingdom* (appl. 25904/07), præmis 109-113. Klageren gjorde gældende, at han risikerede fængsling og overgreb i Bhutan, både som ufrivilligt tilbagevendt og som kritiker af menneskerettighedssituationen i Bhutan i forbindelse med ophold uden for landet. Domstolen bemærkede, at Bhutan er et lukket land, at der kun er begrænsede informationer tilgængelige vedrørende menneskerettighedssituationen i landet, og at UNHCR ikke har adgang til og ikke mulighed for at overvåge situationen for tilbagevendte til landet. Som følge heraf manglede der objektive landeoplysninger, som ville kunne be- eller afkræfte klagerens påstande. Domstolen bemærkede, at det ifølge to af de af klageren fremlagte ekspertudsagn var umuligt at forudsige præcist, hvad der ville ske klageren, hvis han blev udsendt til Bhutan, men at samtlige ekspertrapporter havde støttet klagerens påstand om, at han ville risikere fængsling og overgreb. Flere af rapporterne udtrykte bekymring for, at klageren ville blive dømt efter sikkerhedslovgivningen og derfor ville risikere fængsling og tortur som afvist asylansøger og som en person, der offentligt har udtalt sig mod regeringen (præmis 69). Domstolen bemærkede, at oplysningerne fra forskellige ekspertrapporter måtte vurderes på baggrund af den diskrimination, som etniske nepalesere i Bhutan var udsat for på grund af deres etnicitet. Domstolen henviste i den forbindelse til *Moldovan v. Romania* (appl. 41138/98 and 64320/01), hvori Domstolen slog fast, at handlinger begrundet i racediskrimination vil udgøre en skærpente omstændighed ved vurderingen af, hvorvidt et forhold er omfattet af begrebet umenneskelig eller nedværdigende behandling. Ifølge landerapporterne skal etniske nepalesere indhente ikke-protest certifikater for at få adgang til essentielle ydelser som sundhedsvæsen, uddannelse og arbejde. Desuden gælder der begrænsninger, for så vidt angår etniske nepaleseres bevægelses-, forsamlings- og foreningsfrihed, ligesom et betydeligt antal etniske nepalesere er blevet erklæret for ikke-statsborgere og over 100.000 tvunget i eksil. Domstolen bemærkede, at Amnesty International havde udtrykt bekymring for, at den vedvarende og kumulative diskrimination af etniske nepalesere i det sydlige Bhutan kunne udgøre forfølgelse og en alvorlig risiko for retten til liv, samt at en ekspert havde gjort gældende, at denne gruppe var udsat for alvorlig og vedvarende diskrimination, som udgjorde forfølgelse (præmis 70). Domstolen fandt det på den baggrund og til trods for, at ingen af eksperterne præcis kunne forudsige, hvad der ville ske klageren ved en udsendelse til Bhutan, godtgjort, at der var væsentlige grunde til at antage, at klageren var i reel risiko for at blive udsat for behandling i strid med EMRK artikel 3. Heroverfor stod, at den indklagede medlemsstat ikke havde tilvejebragt nogen beviser, der kunne tilbagevise Domstolens betænkeligheder, hvilket ikke var overraskende, henset til den manglende adgang til oplysninger om menneskerettighedssituationen. Domstolen fandt, at det – i mangel af sådanne beviser – måtte godtages, at der var en reel risiko for, at klageren ved en udsendelse til Bhutan ville blive udsat for behandling i strid med Konventionens artikel 3 (præmis 71).